

Τούρκων, ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατώρθωσαν ν' ἀποκρούσωσι τὴν ἐπίθεσιν.

Ἐκτοτε, ἤτοι ἀπὸ τῆς 1/13 δεκεμβρίου, ἐνεκα τῆς πτώσεως τῆς Πλέβνας καὶ τῆς ἀποτυχίας ταύτης, ἐγένετο, φαίνεται, ἀναγκαστικὸν νὰ τροποποιηθῇ ἐν πολλοῖς τὸ σύστημα τῆς ἀμύνης καὶ νὰ μετατεθῇ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ τετραπλεύρου εἰς μέρος, ὕπερ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Πλέβνας ἀποβαίνει ἐπικαιρότερον. Οὕτω, κατὰ τὰ γενόμενα, ἐξεκενώθησαν θέσεις τινὲς τοῦ τετραπλεύρου, ἀλλὰ ποῖαί τινες δὲν ἐγνώσθη εἰσέτι.

Κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Σοφίας ἀμφότεροι οἱ στρατοὶ διετήρησαν τὰς θέσεις αὐτῶν κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην, οἱ μὲν Τούρκοι τὰς τοῦ Καμαρλί, οἱ δὲ Ῥώσοι τὰς τοῦ Ὁρχανιέ, Βράτσεζι καὶ Ἐτροπόλ. Μικραί τινες συμπλοκαὶ καὶ ἀμοιβαῖοι κανονιοβολισμοὶ δὲν ἐπαυσαν καὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Οἱ Ῥώσοι κύριον φαίνεται ἔχοντες σκοπὸν κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τὴν κατάληψιν τῆς Σλατίτσας καὶ τῶν Πυλῶν τοῦ Γραϊανοῦ ἢ τοῦ Ἰχτιμάν. Ἐντεῦθεν πρόσκοποι αὐτῶν ἀναφαίνονται κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Προκειμένου περὶ τῶν στρατιωτικῶν γεγονότων, μνημονεύομεν ἐν παρόδῳ τοῦ διαδοθέντος καὶ διαψευσθέντος θανάτου τοῦ ἀνδρείου προμάχου τῆς Πλέβνας Ὁσμάν πασᾶ. Ὁ ὀθωμανὸς ἀρχιστράτηγος μετὰ πολλὰς περιποιήσεις ἐν Πλέβνᾳ καὶ ἐξαίρετικὰς τιμὰς παρὰ τε τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀφίκετο τὴν τρίτην εἰς Ζίμνιτσαν, ὅθεν ἀποσταλήσεται εἰς τὸν ὀρισθησόμενον αὐτῷ τόπον διαμονῆς. Ἐλλείπουσιν εἰσέτι αἱ λεπτομέρειαι περὶ τῆς πτώσεως τῆς Πλέβνας καὶ τῆς προαγγελθείσης αὐτῆς μάχης. Ἐν Ρουσσουκίῳ καὶ ἐν Σιλιστρίᾳ ἐξηκολούθητε καὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ὁ ἀμοιβαῖος κανονιοβολισμός.

Τὴν 2/14 ἀπῆλθεν ἐντεῦθεν ὁ τῆς Σερβίας ἀντιπρόσωπος ἐπιθεὺς τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου παρὰ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Αὐθημερόν ὁ ἡγεμὼν Μιλάνος διέταττε τοὺς στρατοὺς αὐτοῦ νὰ ὑπερβῶσι τὰ μεθόρια. Καὶ ἀληθῶς

ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐβδομάδος ταύτης τρεῖς ἠγγέλθησαν προελάσεις τῶν Σέρβων, αἱ μὲν ἐν τῇ Παλαιᾷ Σερβίᾳ πρὸς τὴν Νύσσαν καὶ πρὸς τὸ Κουρσουμλοῦ, ὅπερ κατέλαβον ἐγκαταλείφθην, ἡ δὲ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν διὰ το Περὸτ, ἣτις ἐπιτυχάνουσα δύναται νὰ ἐπενέγκῃ τὴν συνένωσιν τῶν Σέρβων μετὰ τῶν ἐν Βράτση Ῥώσων καὶ νὰ ἀπειλήσῃ τὴν θέσιν τῆς Σοφίας. Ἀλλ' ἄχρι τοῦδε αἱ προελάσεις αὗται δὲν φαίνονται σπουδαῖαι. Ἡ Τουρκία παρετκαύσεν ἐν τῷ ἱστορικῷ Κοσσυροπεδίῳ ἰκανὰς δυνάμεις πρὸς ἀμυναν, ὧν ἀρχηγὸς διορίσθη ὁ Νουσερίτ πασσᾶς, ἄλλοτε διοικητὴς Θεσσαλονίκης.

Περὶ τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ἐργασιῶν τῶν Μαυροβουνίων ἐλλείπουσι τὴν ἐβδομάδα ταύτην εἰδήσεις. Ἐκδρομαὶ μόνον αὐτῶν ἀγγέλλονται ἐν Ἐρζεγοβίνη καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Σερβίᾳ γινόμεναι κυρίως πρὸς διαρπαγὴν.

Αἱ ἐν Ἀσίᾳ στρατιωτικαὶ ἐργασίαι τῶν Ῥώσων ἡρεμοῦσιν ὥς ἐκ τοῦ δριμέως χειμῶνος καταγίνονται τῶν εἰς διαχάραξιν ὁδῶν πρὸς μετακομιδὴν τοῦ ἀπαιτουμένου βαρέος πολεμικοῦ ὕλικου διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἐρζερούμ. Κινήσεις τινὲς αὐτῶν γίνονται καὶ περὶ τοῦ Βατούμ, ὁ δὲ κανονιοβολισμὸς τῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως ταύτης ὁσημέραι ἐπιτείνεται.

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ἡ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ὁ κ. Μάρκος Μιγγέτης, εἰς τῶν περιφανιστάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἰταλίας, διαπραγματεύεται τὸ σπουδαῖον ἀντικείμενον τῶν σχέσεων ἢ μᾶλλον τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας ἐν βιβλίῳ προσεχῶς ἐκδοθησομένῳ, οὗ μακρὸν δημοσιεύει ἀπόσπασμα ἢ Nuova Antologia τῆς Φλωρεντίας. Τοῦ ἀποσπάσματος τούτου δίδομεν ἐνταῦθα μικρὰν ἀνάλυσιν.

Ὁ κ. Μιγγέτης οὐδαμῶς φοβεῖται τὴν κληρικὴν ἀντίδρασιν. Ἡ ἰσχὺς τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν περιφανῆ πολιτικόν, ἐξέπεσεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἡδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἐκκσιδέκατον δὲν ἡδυνήθη νὰ καταπνίξῃ τὴν ἐπανάστασιν, σήμερον δὲ, καίπερ μεγάλους καταβάλλουσα ἀγῶ-

νας ὅπως ἀνακύψῃ, οὐδαμῶς ἀνεκτίσαστο ὅ, τι κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα ἀπώλεσε. Καλοὶ τινες κήγαθοὶ ἄνδρες οἵοι ὁ Μαντσόννης, ὁ Ροσμίνης, ὁ Βάλδος, ὁ Τζιοβέρτης, προσεπάθησαν ν' ἀνορθώσωσι συνδιαλλάττοντες αὐτὴν μετὰ τῶν νεωτέρων ιδεῶν, καὶ ὑπῆρξεν ἐπὶ μικρὸν ἐλπίς κατὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Πίου Θ' ὅτι ἡ συμβιβαστικὴ αὕτη ἀπόπειρα θὰ ἐπετύγχανεν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατεφάνη ὅτι ἀπλὴ ἦν τοῦτο χίμαιρα. Ἠλπίσαν ἐπὶ τὰς ἀγκύρας καὶ ἐπὶ τὰς ἀλύσεις ὅτι τὸ πλοῖον θὰ προήλαυνεν. Ὁ ἱεράρχης, ὁ πάλαι ὁπαδὸς τοῦ Τζιοβέρτη, ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὸς οὗτος ὅτι ἠπατήθη. Πάπας γενόμενος ἠναγκάσθη νὰ ᾔσῃ Πάπας, καὶ Πάπας τοῦ οὐ δυνάμεθα. Τούντεῦθεν αἱ βαθμιδαὶ ἐκείναι ἀξιώσεις, αἵτινες ἀπέληξαν εἰς τὸν Σύλλαβον. Ἡ πολιτικὴ κοινωνία ἐπεστράτευσε καὶ ἀπὸ Βονωνίας εἰς Καστελφιδάρδον, ἐκείθεν δὲ μέχρι Ρώμης προελάσασα κατέστρεψε τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν. Ὁ πόλεμος ἐστὶ νῦν κεκρυγμένος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας καὶ φαίνεται ὅτι οὐδέποτε θ' ἀπολήξῃ.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι συνειδήσεις πτοούμεναι, μία δὲ μερὶς τοῦ λαοῦ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν φιλελευθέρων συναισθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς θρησκείας. Πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀνάγκης ταύτης διαφόρων μέσων ἐγένετο ἀπόπειρα, ἰδίᾳ δὲ προτεσταντικῆς τινος ἀναμορφώσεως. Ὁ κ. Μιγγέτης δὲν πιστεύει, καὶ δικαίως, ὡς τὰ πράγματα ἀποδεικνύουσιν, εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποπείρας ταύτης. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖται εἰς μόνον τὰ γεγονότα, συζητεῖ δὲ καὶ τὴν ιδέαν· φρονεῖ ὅτι ἡ μεταρρύθμισις δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ ζωηροῦ τινος καὶ γενικοῦ αἰσθήματος τῆς ἀνάγκης τῆς ἀνακαινίσεως. Ἐν Ἰταλίᾳ, λέγει, αἱ ἀληθῶς πιστεύουσαι τάξεις προληπτικαί εἰσι καὶ οὐδαμῶς συναισθάνονται τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐξαγνίσει τὴν πίστιν αὐτῶν, αἱ δὲ τὴν ἀνάγκην ταύτην αἰσθάνονται οὐδ' ὅπως εἰσὶ πισταί. Τὰ αὐστηρά τοῦ προτεσταντισμοῦ ἔθιμα ἀποστρέφεται ἡ βεζουβιανὴ ἰδιοσυγκρασία τῶν νοτίων λαῶν. Ἡμεῖς οἱ Ἰταλοὶ, ἐξακολουθεῖ λέγων, ἐσόμεθα πάντοτε ἐχθροὶ τῶν εἰκονοκλαστῶν, καθόσον παρ' ἡμῖν ἡ τέχνη εἶναι ἀχώριστος τῆς θρησκείας. Ἄλλως δ' ἡ ἀνάγκη αὕτη τῆς ἐξωτερικῆς πομπῆς δὲν ἰδιάζει εἰς μόνους τοὺς νοτίους λαούς· τελευταία ἔρευνα ἀπέδειξεν ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀνάγκη αὕτη πολλοὺς τῶν ἐτεροφρόνων εἰς τὴν ἀγγλικανὴν Ἐκκλησίαν ἐπα-

νήγαγε. Προσθετέον δὲ ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ οἱ ἄνδρες καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες ἐκουσίως τὴν συνειδήσιν αὐτῶν εἰς ἄλλοτρίαν παραδιδόασιν χεῖρας, καθόσον ἀδυνατοῦσι ν' αὐτοπερυγίσωσιν. Εἰς ἑαυτοὺς ἐγκαταλιμπανόμενοι ὑπὸ αἰσθήματος οἴονεϊ ἐγκαταλείψειως καταλαμβάνονται καὶ εἰς ἀπόγνωσιν περιπίπτουσιν.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐὰν ὁ καθολικισμὸς ἐκπίπτῃ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ταῦτό θύναται τις εἰπεῖν καὶ περὶ προτεσταντισμοῦ. Ἐκτὸς τοῦ καταμελισμοῦ τῶν αἱρέσεων, ὃν προεῖπεν ὁ Βοσσουέτος, ὑπάρχει ταραχὴ ἐν τῇ συνειδήσει ἐκάστου, ὃ δὲ φιλελεύθερος προτεσταντισμὸς ἀόριστός τις ἐστὶ καὶ ἀναποράσιτος. ἔχει δίκαιον ὁ Χάρτμαν λέγων ὅτι ἡ χειραφετηθεῖσα ἐκείνη θρησκεία τὸ ὄνομα μόνον φέρει τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ Σάννιγκ καὶ ὁ Πάρκερ, περὶ ὧν ἄλλως μετὰ πολλῶν ἐπαίνων ὁμιλεῖ ὁ κ. Μιγγέτης, περιδύζως ἐν Ἀμερικῇ ἠγωνίσαντο, ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ Ἀμερικῇ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐν τῇ θρησκείᾳ ζητοῦσι καὶ ἄλλο τι ἐκτὸς τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἄτεροι προφητεύουσι καὶ ὀνειρώπτουσι θρησκείαν τοῦ μέλλοντος· ἀλλ' οὗτοί εἰσιν ἀπλοὶ ὀνειροπόλοι. Τί ζητεῖ λοιπὸν ὁ κ. Μιγγέτης; Τὴν συνύπαρξιν τοῦ καθολικισμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν θρησκευμάτων τῶν κατὰ μέρη ἐπικρατούντων καὶ μετὰ τῆς γνώμης ἐτι ἐκείνων, οἵτινες κατ' οὐδένα λόγον καὶ ὑπ' οὐδὲν ὄνομα ἀποδέχονται θρησκευτικὴν πίστιν καὶ θετικὴν θρησκείαν. Ὁ λόγος τῆς συνυπάρξεως ταύτης ἐγκτεῖται ἐν τῇ ἀνάγκῃ αὐτῆς, διότι ἐκάστη τῶν ιδεῶν τούτων ἐκπροσωπεῖ ἐν μέρος τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αἰσθήματος, ἐνῶ οὐδὲν εἰσέτι καταφαίνεται δυνάμενον νὰ συνενώσῃ καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς πάντας. Ὁ μὲν καθολικισμὸς ἱκανοποιεῖ τοὺς ἀνάγκην ἔχοντας ἀπολύτου βεβαιότητος, ὁ δὲ προτεσταντισμὸς ἀρμύζει εἰς ἐκείνους, οἵτινες σὺν τῷ πύθῳ θετικῆς πίστεως αἰσθάνονται ἅμα καὶ τὴν ἀνάγκην διανοητικῆς ἐνεργείας καὶ εὐρυτέρας ἐλευθερίας. Ἡ φιλοσοφία τέλος εἰς πρόσθον ἀπ' αἰώνων, διατελεῖ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ὀρίσῃ οὐδὲ τὸ ὅριον οὐδὲ τὸ τέρμα αὐτῆς. Ἐὰν λοιπὸν ἡ συνύπαρξις πάντων τῶν δογμάτων καὶ πασῶν τῶν δοξασιῶν τούτων ἀναπόδραστος τοῦ λαιποῦ ἀποβαίνει, ἡ Πολιτεία ἥτις ἐντολὴν ἔχει νὰ προσά-
τεύῃ ἀμερολήπτως πάντας τοὺς ταῦτα ἢ

ἐκεῖνα πρεσβεύοντας, οὐδεμίαν ἄλλην λύσιν δύναται νὰ εὕρῃ τῆς ἐνεστώσης κρίσεως ἢ τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας.

Τοιαύτη ἡ ἰδέα τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Μιγγέτη, ὅστις, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ξηρᾶς ταύτης ἀναλύσεως, ἀναπτύσσει διὰ λογικῶν καὶ ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων τὴν ἀρχὴν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός τῆς Ἰταλίας τοῦ κόμητος Καθούρ, ὅστις ἐξήνεγκε τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνο *Ἐκκλησία ἐλευθέρα ἐν ἐλευθέρᾳ Πολιτείᾳ*. Ὁ κ. Μιγγέτης καταδεικνύει μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας τὰς ἱλλείψεις τοῦ τε καθολικισμοῦ, δεσμεύοντος τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῆς πτῆσει καὶ τοῦ πρωτεσταντισμοῦ, ἐλευθέραν μὲν τὴν πτῆσιν ἔχοντος, ἀλλὰ ναυαγοῦντος ἐπὶ τῶν ἀποπλανήσεων τοῦ αὐθεκάστου λόγου. Ἰσως ὁ κ. Μιγγέτης ἠδύνατο νὰ εὕρῃ μέσον τινὰ ὅρον μετὰ τῶν δύο τούτων ἄκρων, συμβιβάζοντα τὴν καθολικὴν συνειδήσιν περὶ τὸ δόγμα μετὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου περὶ τὴν ἐπιστήμην. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ Ζ' αἰῶνος ἠδύνατο ἰσως νὰ χορηγήσῃ τῷ Ἰταλῷ πολιτικῷ ἀνδρὶ τὸν μέσον τοῦτον ὅρον, ἡ δὲ μελέτη τῶν συγχρόνων χριστιανικῶν θρησκευμάτων ἠδύνατο νὰ διαφωτίσῃ αὐτόν, τίς ἡ Ἐκκλησία ἢ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν παρακολουθήσασα καὶ τὸ μέσῳ τούτῳ ὅρῳ στοιχοῦσα καὶ θεμελιώδη ἀρχὴν ἔχουσα τὸν χωρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας, ἀρχὴν ἣτις καινοφανῶς μὲν ἔξετέθη ὑπὸ τοῦ κόμητος Καθούρ, ἀλλ' ἐξηνέχθη πολλῷ ἀρχαιότερον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς χριστιανικῆς πίστεως διὰ τοῦ λογίου «ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ».

Εἰς πολλὰ ἄλλα ζητήματα παρέχει νύξιν ἢ περισπούδαστος αὕτη πραγματεία τοῦ κ. Μιγγέτη. Ἐν τῶν ζητημάτων τούτων σπουδαιότατον διὰ τοὺς μελετῶντας καὶ κρίνοντας τὰ τῆς ἱστορίας εἶναι τὸ τῆς ἐξωτερικῆς πομπῆς, ἀπαραιτήτου καὶ ἀδιαχωρίστου τῆς θρησκείας παρὰ τοῖς νοτίοις λαοῖς. Ὁρθότατα ὁ κ. Μιγγέτης λέγει ὅτι παρ' αὐτοῖς ἡ τέχνη εἶναι ἀχώριστος τῆς θρησκείας καὶ ὅτι αἱ λαοὶ οὗτοι ἔσονται αἰωνίως ἐχθροὶ τῶν εἰκονοκλαστῶν. Οὐχ ἦττον ἢ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἐφαρμόζεται τοῦτο εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἡ ξηρὰ οὕτως εἰπεῖν καὶ μαθηματικὴ θρησκεία, ἡ ἀποδιοπομπουμένη πᾶσαν ἐξωτερικὴν πομπὴν οὐδαμῶς προσαρμόζεται εἰς τὸν εὐφάνταστον καὶ εὐπᾶθῆ χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων· αὕτη ἡ κυριωτέρα αἰτία, δι' ἣν ἐναυάχησε κατὰ

τὸν μέσον αἰῶνα ἡ μεταρρυθμιστικὴ ἀπόπειρα τῶν εἰκονοκλαστῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἣτις μεθ' ὅλον τὸν θαυμασμὸν ὃν ἱστορικοὶ τινες ἐπαγγέλλονται εἰς τοὺς αὐτοκράτορας ἐκείνους, ἐσχάτους τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀποκαλοῦντες, ἐγένετο ἡ κυριωτέρα αἰτία τῆς φοβερᾶς τοῦ κράτους παρακμῆς. Ὁ ἐμφύλιος ἐκεῖνος θρησκευτικὸς πόλεμος, ὃν εἰσήγαγεν ἀπότομος καινοτομία, ἀντικρὺς προσβάλλουσα τὰ μυχιαίτατα τοῦ ἑλληνισμοῦ αἰσθήματα, ἤτοι τὴν ἀδιαχώριστον ἐνωσιν τῆς θρησκείας μετὰ τῆς τέχνης, οὐδὲν ἄλλο ἐπὶ τέλους ἐπήνεγκεν ἢ τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην ἀντίδρασιν, δι' ἣς ἡ Ἐκκλησία κατάρθωσεν ἐπιλαθομένη τῆς ἀρχῆς αὐτῆς νὰ ἐπικρατήσῃ τῆς Πολιτείας. Ὁ ἐκ τούτου γεννηθεὶς θρησκευτικοπολιτικὸς ἐκεῖνος κυκεὼν, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων τοῦ βυζαντινισμοῦ χρόνων, διώρυξε τὰ θεμέλια τοῦ κράτους πολλῷ πρότερον τῶν σταυροφόρων καὶ τῶν Τούρκων.

Η ΕΝ ΑΣΙΑ ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

ΚΑΙ Η ΚΑΘΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΥΡΙΩΝ.

Ἀρθρογράφος τις ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* τῆς *Κολωνίας* ἀναπολεῖ τὴν τῶν Μυρίων Κάθοδον, ὡς περιγράφει αὐτὴν ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ *Ἀναβάσει*. Οἱ Ἕλληνες εἶχον τότε διαβῆ διὰ πλείστων μερῶν τῆς Ἀρμενίας, ἐν οἷς σπουδαίαι συνεκροτήθησαν μάχαι κατὰ τὸν ἐνεστώτα πόλεμον.

«Οἱ στρατηγοί, λέγει ὁ ἀρθρογράφος, τοῦ μικροῦ πλὴν ἀνδρείου στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων, ὅστις διέβη τὴν Ἀρμενίαν πρὸ 2,278 ἐτῶν ὑπερείχον, κατὰ τὰ φαινόμενα, τῶν ρώσων στρατηγῶν ὅσον ἕκαστος τῶν ἀπλῶν ἑλλήνων στρατιωτῶν ἦν ἀνώτερος ἐκάστου τῶν μοσχοβιτῶν πολεμιστῶν. Ἀλλ' ἐάν, παραλιπόντες τὰς διαφοράς ταύτας, λάβωμεν τοὺς τούρκους πασσάδες ἀντὶ τῶν περσῶν σατραπῶν, τοὺς δὲ λεηλατοῦντας Κούρδους ἀντὶ τῶν ἀγρίων Καρδούχων, οἵτινες μυρμηκῶδον περιζώνουσιν τὸν τοῦ Ξενοφῶντος στρατόν, ἢ τῆς ἀναβάσεως περιγραφή ἐφαρμόζεται πληρέστατα εἰς τὴν ἐνεστώσαν κατὰστασιν τῆς Ἀρμενίας. Οὐχ ἦττον ὁμοίως ἢ ἀπλῆ πλὴν ἀληθὲς τοῦ Ξενοφῶντος περιγραφή ἰδιαιτέραν ἔχει ἀξίαν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, διότι παρέχει ἡμῖν ἀποδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς τοῦ στρατάρχου Μόλτκε γνώμης, ὅτι, δηλαδή, ὁ κάτοχος τῆς ἄνω Ἀρμενίας θὰ